

der om Leetmaal af Guse og sligt Tilliggende, der maa sættes i Klasse dermed, naar dette Forslag bliver vedtaget. Er altsaa Leetiden udloben forstkommende 1ste Mai, eller er den ikke udloben, førend en Gang Eier eller Leier opfiger Leetmaalet? Er der Noget i Veien for, at en Godseier, naar det viser sig, at et sligt Tilfælde vil indtræde, kan udstrække Veien paa saadan Jord i en længere Arrække og derved bewirke, at Fæstetvangen ikke træder i Kraft i lang Tid? Det er jo overladt til ham selv, da der ikke staar nogen Bestemmelse om, hvorledes det skal forstaaes. — En stor Begunstigelse er det jo, som indeholdes i § 5, første Stykke, hvorefter Godseieren skal kunne tage $\frac{1}{3}$ af den bortsolgte Jord uden Hensyn til Antallet af de Gaarde, han har solgt. Hidtil har det jo været saaledes, at 9 Gaarde skulde være solgte, inden han kunde tage $\frac{1}{3}$ af, hvad der var solgt; men efter Bestemmelsen her kan Godseieren, naar han har solgt 9 Skpr. Hartkorn eller 9 Tdr. Hartkorn, indtage den 10de. — Det er altsaa en stor Begunstigelse for hans Vedkommende; thi medens han nu ofte maa vente lang Tid, inden han faar alle 9 Gaarde solgt, kan han for Fremtiden strax ved Salget af hver enkelt Gaard indtage Hartkorn, svarende til $\frac{1}{3}$ af det Bortsolgte. Bestemmelsen i Slutningen af § 5, første Stykke, er meget mærkvaerdig. Foruden at minde om, hvad jeg sagde ved 2den Behandling, skal jeg nu bemærke — jeg hører nu, at det er Domstolene, der skulle afgjøre, hvad der har været Gjennemsnitsprisen i de foregaaende 5 Aar ved saadanne Afhandlinger paa Egnen eller under andre lignende Forhold — at det skulde være underligt, om ikke en Godseier, naar Bestemmelsen lyder saaledes, vilde kunne staae Beris for, at han har været berettiget til at forlange de allerhøieste Priser, der overhovedet have været givne; thi naar han kan søge Salg ud, der ere foregaaede under andre lignende Forhold, og det ikke en Gang behøver at være Salg paa Egnen, ser jeg ikke Andet, end at han vil kunne stille sine Salgspriser lige med de allerhøieste. Men dertil kommer, at han efter min Mening kan omgaa den hele Bestemmelse og staae sig en Jordel, som aabenbart ikke kan have været tilstigtet ved, hvad der staar her. For de Terminer, hvorom

der her er Tale med Hensyn til Salg af visse Dele af hans Fæstegods, saaledes at han kan inddrage de øvrige Dele deraf, skal han nemlig kunne frigjøre sig, naar han oplyser, „at der fra hans Side gjennem de sidste 5 Aar har foreligget Godsets Fæstere Salgstilbud for en saa stor Part af det fæstepligtige Hartkorn, at denne i Forbindelse med det Solgte udgjør den Procentdel, som han ved den paa-gjældende Fristis Udlob skulde have godtgjort at være solgt“. Nu er det jo klart, at, naar en Godseier for at frigjøre sig for disse Tidsfrister ikke skal oplyse, at han har tilbudt alle sine Fæstere Salg paa saadanne Villkaar, som maa antages for rimelige, men kun skal oplyse, at han har tilbudt at sælge en saa stor Del af det fæstepligtige Hartkorn, som i Forbindelse med, hvad der allerede er solgt, udgjør det bestemte Kvantum, saa kan han udbringe af det Hartkorn, han har, netop det, der besiddes af Fæstere, om hvilke han veed, at de ikke kunne kjøbe eller ikke ville kjøbe, og som han trygt og sikkert kan byde disse Salgvillkaar. Af disse Fæstere kan han paa sit Gods udsege saa mange, at han faar gjort Salgstilbud af et saa stort Kvantum Hartkorn, som behøves, og naar han paa denne Maade har oplyst, at han har forelagt antagelige Salgstilbud med Hensyn til det nødvendige Hartkorn for Fæstere, men at de ikke have kjøbt, saa er han dermed fritagen for de Tidsfrister, som her ere anførte. Jeg ser ikke Andet, end at dette er en Fremgangsmaade, som kan bruges af enhver Godseier, der ønsker at frigjøre sig for Tidsfristerne uden at trænge stærkt paa at faae solgt; thi han behøver jo blot at oplyse at have tilbudt et vist Kvantum Hartkorn til Salg. Men paa Grund af den omtalte Udvei vil § 5 faae saare Lidt at betyde. Dette har jeg endnu villet anføre overfor, hvad den høitagtede Indenrigsminister udtalte om disse forfjellige Punkter ved 2den Behandling.

Naar jeg desuagtet tilraader det ærede Thing at stemme for dette Forslag, skal jeg sige kortelig, hvorfor jeg gjør det. For det Første vil jeg nævne § 6, som jeg indrømmer er en Forbedring; men dernæst er det, fordi Udgivelsen af denne Lov paany viser — hvad tidligere Mænge og endnu fremdeles Mænge